

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Bašta sljezove boje

Branko ?opi?

Muškarci obi?no slabo razlikuju boje, ali jedan takav neznajša u bojama kakav je bio moj djed, e, takvog je bilo teško na?i. Njegov spektar svodio se na svega ?etiri osnovne boje, a ono ostalo-to nije ni postojalo ili se svodilo, u najmanju ruku (ako je ?i?a dobre volje!), na neki vrlo neodređen opis: “žuto je, a kao i nije žuto, nego nešto onako-i jest i nije”.

Kako je na ovome našem šarenom svijetu ve?ina stvorenja i predmeta obojena “i jest i nije” bojom, to je s mojim djedom oko toga uvijek dolazilo do nesporazuma i neprilika. U jedno od najprijetnijih doba godine, skoro preko no?i, rascvetao bi se u baštici kraj naše ku?e crni sljez i ljupko prosinuo iza kopljaste pocrnjele ograde. On je u mirna sun?ana jutra zra?io tako povjerljivo i umiljato da to nije moglo izma?i ?ak ni djedovu oku i on bi udobrovoljeno gundjao maju?i se po dvorištu:

-Pazider ga, sva se bašta modri kao ?ivit. Ono, istina, na sljezovu cvijetu jedva da je negdje i bilo tragova modre boje, ali ako je djed kazao da je modra, onda ima da bude modra i kvit. Isto se tako moglo desiti da neke godine djed rekne za tu istu baštu da se crveni, i onda za tu godinu tako i važi: sljez mora ostati crven.

Djedov rođak Sava Damjanovi?, negdašnji kradljivac sitne stoke, a pod starost ispi?utura i pri?alica, i nenamjerno je znao da najedi mog dobrog djeda. Dok djed pri?a, on ti ga istom za?udjeno prekine:

-Otkud lisica crvena, kad je žuta!

-Hm, žuta?

-be?i se djed. -Žut je tvoj nos. Sava zabrinuto pipne svoj ruži?asti baburast nos i vre?i:

-Crvena! Ta sve nacije odavde do Biha?a znaju da je žuta, a ti Savin svijet prostire se do Biha?a, jer je ?i?a nekoliko puta tamo ležao u apsu, ali ?ak ni ti prostori ne mogu da razuvjere mog djeda.

-Hm, Biha?a! I drugi su ljudi ležali u biha?koj ‘Kuli’ pa ne vele da je lisica žuta. Bolje ti je pij tu moju rakiju i ?uti, ne kvari mi unu?adi. A unu?ad, nas troje, nabili se u ?ošak blizu staraca i ?ekamo kad ?e Sava zapo?etm sa svojim lopovskim doživljajima. Prepirka o bojama baš nas nimalo ne interesuje, lisica je lisica pa ma kakve farbe bila. Zbog djedove tvrdoglavosti u pogledu boja i ja sam, ve? na prvom koraku od ku?e, upao u nepriliku. Bilo je to u prvom razredu osnovne

škole. Negdje sredinom godine u?iteljica nam je pri?ala o vuku, te živi ovako, te hrani se onako, dok ?e ti odjednom upitati:

-Djeco, ko zna kakve je boje vuk? Ja prvi digoh ruku.

-Evo ga, Branko ?e nam kazati.

-Vuk je zelen!-okidoh ja ponosito. U?iteljica se trže i za?udjeno nadiže obrve.

-Bog s tobom, dijete, gdje si to ?uo?

-Kaže moj djed-odvalih ja samouvereno.

-Nije ta?no, vuk nije zelen.

-Jeste, zelen je!-neo?ekivano se uzjogunih ja kao pravi unuk ?estitog djeda Rade. U?iteljica mi pridje sasvim blizu, ljutito uzriki u moje lice i povu?e me za uvo.

-Kaži ti svome mudrom djedu da to nije istina. Vuk je siv. Siv, zapamti. Skoro pla?u?i otklipsao sam toga dana ku?i i šmrcaju?i ispri?ao djedu sve što se u školi dogodilo. Ni slutio nisam kakva ?e se bura oko toga podi?i. Šta! Pred ?itavim razredom njegovog unuka, miljenca, tegliti za uši, a uvaženu starinu posprdno nazvati mudrim, bolje re?eno budalom! Dotle li smo došli? I još re?i da vuk nije zelen ve? nekakav ... hm! E, to ne može tek tako pro?i. Sjutradan, pušu?i poput guska, djed je doperjao zajedno sa mnom u školsko dvorište i pred svom dje?urlijom razgalamio se na u?iteljicu:

-A je li ti, šiškavico, ovakva i onakva, ti mi bolje od mene znaš kakav je vuk, a! Nije zelen? Pazi ti nje! Ja se s vucima rodio i odrastao, ?itavog vijeka s njima muku mu?im, a ona ti tu ... Po turu bi tebe trebalo ovim štapom pa da se jednom nau?iš pameti. Izvika se djed, rasplaka se u?iteljica, a i mi, djaci, od svega toga uhvatismo neku vajdu: toga dana nije bilo nastave. Ve? sljede?eg jutra djeda otjeraše žandari. Odsjedi starina sedam dana u sreskoj "buvari", a kad se vrati, ublijedio i mu?aljiv, on mi nave?e poprijeti prstom.

-A ti, jezi?ko, nek te ja još jednom ?ujem da blejiš kakav je ko pa ?u ti ja pokazati. Vuk je zelen, heh! Šta te se ti?e kakav je vuk.

-Pa kad me je ona pitala.

-Pitala te, hm! Imao si da ?utiš pa kvit. Sljede?eg prolje?a, bujnog i kišovitog, sljez u našoj bašti rascvjeta se kao nikada dotad, ali starina kao da ga ni zapazio nije. Nisu tu pomagali ni sva trtljanja neumornog rodjaka Save, djed je bio slijep i za boje i za sve cvije?e ovoga svijeta. Tuga da te uhvati.

Minulo je od tih neveselih dana ve? skoro pola vijeka, djeda odavna nema na ovome svijetu, a ja još ni danas posigurno ne znam kakve je boje sljez. Znam samo da u prolje?e iza naše potamnjele baštenske ograde prosine nešto ljupko, prozra?no i svijetlo pa ti se prosto pla?e, iako ne znaš ni šta te boli ni šta si izgubio.

BAŠTA SJEZOVE BOJE, Svejetlost: Sarajevo, 1999

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.